

โครงการรณรงค์ผ่าตัดตาต้อกระจก

ในความร่วมมือของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2568

1. หลักการและเหตุผล

องค์การอนามัยโลก (WHO) ประมาณการณ์ไว้ในปี 2020 เป็นต้นไป จะพบผู้ป่วยสายตาลีอนราง เพิ่มขึ้นถึง 270 ล้านคนทั่วโลก และมีผู้ที่ตาบอด 90 ล้านคน ซึ่งโรคสำคัญที่ทำให้เกิดโรคสายตาลีอนรางและตาบอด มีสาเหตุมาจากโรคตาต้อกระจกถึงร้อยละ 50 สำหรับสถานการณ์ตาบอดในประเทศไทยพบในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากโรคตาต้อกระจกสูงถึงร้อยละ 51 ปัจจุบันพบว่าในประเทศไทยมีผู้ป่วยตาต้อกระจกประมาณ 120,000 คนที่รอการผ่าตัด และยังมีผู้ป่วยตาต้อกระจกเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 40,000 คน

ในปีงบประมาณ 2566 ที่ผ่านมาโรงพยาบาลพร้าวร่วมกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ได้ทำการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมให้ผู้ป่วยที่มีปัญหาตาต้อกระจกไปแล้ว จำนวน 128 ราย จำนวนตา 130 ข้าง แต่ยังมีผู้ป่วยตาต้อกระจกที่ต้องการผ่าตัดตาต้อกระจกข้างที่เหลือจำนวน 49 ข้าง เนื่องจากประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นและผู้สูงอายุอำเภอพร้าวร้อยละ 20.10 ป่วยด้วยโรคเบาหวานร่วมด้วยในปีงบประมาณ 2567 ผลการคัดกรองตาต้อกระจกในผู้สูงอายุ พบผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านการมองเห็นและค่า V/A มากกว่า 6/36 จำนวน 634 ราย แต่เนื่องจากโรงพยาบาลพร้าวเป็นเจ้าภาพกีฬาสาวยเหนือน วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม 2567 จึงจำเป็นต้องเลื่อนการคัดกรองตาต้อกระจกออกไป เป็นโครงการผ่าตัดตาต้อกระจกในปีงบประมาณ 2568 ซึ่งผู้สูงอายุและครอบครัวของผู้สูงอายุที่ป่วยโรคตาต้อกระจกส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาในการเดินทางไปรักษาในโรงพยาบาลในเมือง โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะยากจน อาศัย ในเขตชนบทและพื้นที่ห่างไกล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการผ่าตัดตาต้อกระจกใส่เลนส์เทียมเพื่อให้ประชาชน และผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะตาต้อกระจก (Cataract) เข้าถึงบริการได้ทั่วถึง ลดระยะเวลาารรับการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม ลดความแออัดในโรงพยาบาลนครพิงค์ และลดภาวะแทรกซ้อน ความพิการตาบอดจากโรคตาต้อกระจก

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อผู้ป่วยโรคต้อกระจกในพื้นที่อำเภอพร้าวได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดต้อกระจกเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียม
- 2.2 เพื่อป้องกันและลดอัตราการตาบอดจากโรคต้อกระจก
- 2.3 เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตการมองเห็นที่ดีของผู้ป่วย
- 2.4 เพิ่มการเข้าถึงการรักษาภาวะตาต้อกระจก (Cataract) และเบาหวานเข้าตา (Diabetic Retinopathy) ของผู้ป่วย

3.กลุ่มเป้าหมาย..

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....

3. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ป่วยโรคต้อกระจกในอำเภอพร้าวจำนวน 120 ราย ได้รับการผ่าตัดต้อกระจก เปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียม

4. พื้นที่ดำเนินการ

โรงพยาบาลพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

5. กิจกรรมและกระบวนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ

1) ประสานจักษุแพทย์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เพื่อตรวจโรคทางตาเพื่อคัดกรองผู้ป่วยโรคต้อกระจกเข้ารับการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม

2) แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการผ่าตัดต้อกระจกในโรงพยาบาลพร้าว

3) กำหนดแผนปฏิบัติงานตามโครงการ

ขั้นดำเนินการ

1) ทีมจักษุแพทย์และพยาบาลเวชปฏิบัติทางตา ตรวจคัดกรองผู้ที่มีความจำเป็นต้องผ่าตัดตามเกณฑ์ เพื่อเตรียมเลนส์แก้วตาเทียมสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย ส่งให้กับผู้รับผิดชอบเตรียม lens แก้วตาเทียม

2) เตรียมความพร้อมของทีมงานห้องผ่าตัด สถานที่ในการผ่าตัด และหอผู้ป่วยดูแลผู้ป่วยก่อนหลังผ่าตัดต้อกระจก

3) เตรียมเวชระเบียนของผู้ป่วยต้อกระจกแต่ละราย

4) เตรียมผลตรวจ CBC, UA CXR และ EKG ของผู้ป่วยที่จะผ่าตัดต้อกระจกทุกราย กรณีผู้ป่วยมีประวัติโรคประจำตัวเบาหวานให้ตรวจ FBS เพิ่ม

5) กรณีผู้ป่วยที่จะผ่าตัดต้อกระจกที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือดแจ้งให้ผู้ป่วยหยุดยา 1 สัปดาห์ ก่อนทำการผ่าตัด

6) เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ/เวชภัณฑ์ตามรายการที่ทีมจักษุแพทย์โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และผู้ประสานในโครงการกำหนด

7) เตรียมความพร้อมของทีมดูแลผู้ป่วยเพื่อการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดต้อกระจกตามแนวทางการการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดต้อกระจกของราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย

8) ทีมจักษุแพทย์และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เตรียมความพร้อมในการผ่าตัด และดำเนินการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม ตามวัน เวลาที่กำหนด

9) ทีมจักษุ...

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน..... <i>LS</i>
การเงิน..... <i>av</i>

9) ทีมจักษุแพทย์โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตรวจตาผู้ป่วยหลังผ่าตัดตาต่อกระจก 1 วัน และนัดผู้ป่วยหลังผ่าตัดต่อกระจกหลังผ่าตัด 7 วัน

10) นัดผู้ป่วยหลังผ่าตัดตาต่อกระจกเพื่อตรวจติดตามอาการโดยพยาบาลเวชปฏิบัติทางตา ร่วมกับงาน HHC จากเวชกรรมสังคม หลังผ่าตัด 30 วัน, 6 เดือน และ 1 ปี หากพบภาวะแทรกซ้อน โรงพยาบาลพร้าวจะประสานและส่งต่อพบจักษุแพทย์โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ขึ้นติดตามและประเมินผล

ประเมินผลระยะสั้น

- 1) สรุปลงจำนวน และผลการผ่าตัดตาต่อกระจกในโครงการ
- 2) ประเมินผลการมองเห็นของผู้ป่วยหลังการผ่าตัด
- 3) ประเมินภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยหลังการผ่าตัด

ประเมินผลระยะยาว

- 1) ผู้ป่วยต่อกระจกที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน และไม่เกิดการติดเชื้อหลังผ่าตัด
- 2) ติดตามดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดต่อกระจกเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมตามมาตรฐานการดูแล 1 วัน / 7 วัน / 1 เดือน / 6 เดือน / 1 ปี หลังผ่าตัด (Post Discharge Surveillance)
- 3) ความสามารถในการมองเห็นของผู้ป่วย ค่า V/A หลังผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียม ดีขึ้นจากเดิม

6. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- 6.1 ผู้ป่วยที่มีปัญหาการมองเห็น V/A 6/36 ได้รับการตรวจคัดกรองภาวะตาต่อกระจก ร้อยละ 100
- 6.2 ผู้ป่วยโรคตาต่อกระจกที่จักษุแพทย์มีแผนรักษาด้วยการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม ได้รับการรักษาตามแผน ร้อยละ 80
- 6.3 ผู้ป่วยโรคตาต่อกระจกที่ได้รับการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม 0 ราย

7. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2567 ถึง 31 มีนาคม 2568

8. งบประมาณ

สนับสนุนจากงบเงินบำรุงโรงพยาบาลพร้าว และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2568 จำนวนเงิน 652,414 บาท (หกแสนห้าหมื่นสองพันสี่ร้อยสิบสี่บาทถ้วน) ดังรายละเอียดดังนี้

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....

กิจกรรมที่ 1...

กิจกรรมที่ 1 ตรวจคัดกรองผู้ที่มีความจำเป็นต้องผ่าตัดตามเกณฑ์ จำนวน 2 วัน

1. ค่าอาหารกลางวัน (จักษุแพทย์ ทีมคัดกรองตาต่อกระจก จาก รพ.มหาราชและ รพ.พร้าว) จำนวน 80 คนๆ ละ 2 มื้อๆ ละ 70 บาท เป็นเงิน 11,200 บาท ✓
 2. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม (จักษุแพทย์ ทีมคัดกรองตาต่อกระจกจาก รพ.มหาราช และรพ.พร้าว) จำนวน 80 คนๆ ละ 4 มื้อๆ ละ 25 บาท เป็นเงิน 8,000 บาท ✓
 3. ค่าที่พักของจักษุแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติทางตา และผู้ติดตาม จำนวน 4 ห้อง ห้องละ 500 บาท จำนวน 2 คืน เป็นเงิน 4,000 บาท ✓
 4. ค่าเดินทางไปราชการ ของจักษุแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติทางตา และผู้ติดตาม ไปกลับ เชียงใหม่ – กรุงเทพ จำนวน 4 คน คนละ 4,000 บาท เป็นเงิน 16,000 บาท ✓
- รวมเป็นเงิน 39,200 บาท ✓

กิจกรรมที่ 2 ประสานงาน เตรียมทีมงานห้องผ่าตัด

ไม่ใช้งบประมาณ

กิจกรรมที่ 3 เตรียมสถานที่

1. ค่าจ้างเหมาทำความสะอาด จำนวน 5 เวร เวรละ 350 บาท เป็นเงิน 1,750 บาท ✓
 2. ค่าบำรุงสถานที่พักผู้ป่วยหลังผ่าตัด จำนวน 2 คืน คืนละ 1,500 บาท เป็นเงิน 3,000 บาท ✓
 3. ค่าหลอดยิวี่ฆ่าเชื้อ (สำหรับห้องผ่าตัด) จำนวน 2 หลอดละ 1,000 บาท เป็นเงิน 2,000 บาท ✓
 4. ค่าหลอดยิวี่ชนิดเคลื่อนย้ายได้สำหรับฆ่าเชื้อในห้องพักคนไข้ก่อนเข้าพัก 2 ชุด ชุดละ 2000 บาท เป็นเงิน 4,000 บาท ✓
- รวมเป็นเงิน 10,750 บาท ✓

กิจกรรมที่ 4 เตรียมเวชระเบียนของผู้ป่วยตาต่อกระจก

1. ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นเงิน 6,000 บาท ✓
- รวมเป็นเงิน 6,000 บาท ✓

กิจกรรมที่ 5 เตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

เตรียมผลตรวจ CBC, UA CXR และ EKG ของผู้ป่วยที่จะผ่าตัดตาต่อกระจกและแจ้งหยุดยาละลายลิ่มเลือดในผู้ป่วยที่ได้รับยา ก่อนผ่าตัด 1 สัปดาห์

ไม่ใช้งบประมาณ

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....

กิจกรรมที่ 6...

กิจกรรมที่ 6 เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ / เวชภัณฑ์

เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ / เวชภัณฑ์ตามรายการที่ทีมจักษุแพทย์โรงพยาบาลสมหาราช นครเชียงใหม่ และผู้ประสานในโครงการกำหนด และวัสดุสำนักงาน

1. สารหนืด (Visiol) จำนวน 40 ขวด ขวดละ 1,800 บาท เป็นเงิน 72,000 บาท ✓
2. ตลับน้ำ B/L จำนวน 48 กล่อง กล่องละ 1,000 บาท เป็นเงิน 48,000 บาท ✓
3. ตลับน้ำ Alcon จำนวน 72 กล่อง กล่องละ 650 บาท เป็นเงิน 46,800 บาท ✓
4. ไบโอมีดผ่าตัด (10 ชิ้น / กล่อง) จำนวน 12 กล่องๆ ละ 2,000 บาท เป็นเงิน 24,000 บาท ✓
5. ถุงขยະสีดำ และ ถุงขยະสีแดง อย่างละ 5 พับ จำนวน 10 พับ พับละ 55 บาท เป็นเงิน 550 บาท ✓
6. Eye pad 120 ชิ้น ชิ้นละ 6 บาท เป็นเงิน 720 บาท ✓
7. Eye shield 120 ชิ้น ชิ้นละ 6 บาท เป็นเงิน 720 บาท ✓
8. Steri-drape ใช้ปิดตาขณะผ่าตัดตา 2 แผ่น ราคาแผ่นละ 3,952 บาท เป็นเงิน 7,904 บาท ✓
9. Set Anterior Vitrectomy 5 Set Set ละ 3,952 บาท เป็นเงิน 19,760 บาท ✓
10. หมวกคลุมผม Disposable 1 ท่อ ท่อละ 210 บาท เป็นเงิน 210 บาท ✓
11. เลนส์แก้วตาเทียม เลนส์พับ (Foldable Lens) ช้างละ 2,800 บาท จำนวน 120 อัน (จาก สปสช.) เป็นเงิน 336,000 บาท ✓

รวมเป็นเงิน 556,664 บาท ✓

กิจกรรมที่ 7 เตรียมทีมดูแลผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด

ไม่ใช้งบประมาณ

กิจกรรมที่ 8 เตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

ไม่ใช้งบประมาณ

กิจกรรมที่ 9 จักษุแพทย์ดำเนินการผ่าตัดใส่เลนส์เทียม (จำนวน 2 วัน)

1. ค่าอาหารกลางวัน (จักษุแพทย์ ทีมผ่าตัดตาต่อกระจก จาก รพ.มหาราช และ รพ.พร้าว) จำนวน 80 คนๆ ละ 1 มื้อๆ ละ 70 บาท x 2 วัน เป็นเงิน 11,200 บาท ✓
2. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม (จักษุแพทย์และทีมผ่าตัดตาต่อกระจก จาก รพ.มหาราช และ รพ.พร้าว) จำนวน 80 คนๆ ละ 2 มื้อๆ ละ 25 บาท x 2 วัน เป็นเงิน 8,000 บาท ✓

3. ค่าที่พัก...

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....

3. ค่าที่พักจักษุแพทย์ และทีมผ่าตัดตาต่อกระจก จำนวน 2 คืน คืนละ 12 ห้อง ราคาห้องละ 500 บาท เป็นเงิน 12,000 บาท ✓
4. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการทีมแพทย์ผ่าตัดตาต่อกระจก จาก รพ.มหาราชนคร เชียงใหม่ เป็นเงิน 4,000 บาท ✓

รวมเป็นเงิน 35,200 บาท ✓

กิจกรรมที่ 10 ตรวจตาผู้ป่วยหลังผ่าตัดตาต่อกระจก (จำนวน 3 วัน)

ตรวจตาผู้ป่วยหลังผ่าตัดตาต่อกระจก 1 วัน 7 วัน และ 30 วัน หลังผ่าตัดต่อกระจก

1. ค่าอาหารกลางวัน (จักษุแพทย์ และทีมดูผู้ป่วย) จำนวน 10 คนๆ ละ 1 มื้อๆ ละ 70 บาท x 3 วัน เป็นเงิน 2,100 บาท ✓
2. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม (จักษุแพทย์ และทีมดูผู้ป่วย) จำนวน 10 คนๆ ละ 2 มื้อๆ ละ 25 บาท x 3 วัน เป็นเงิน 1,500 บาท ✓
3. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการทีมแพทย์ผ่าตัดตาต่อกระจก จาก รพ.มหาราชนคร เชียงใหม่ (วันที่ 7 และ 30 วัน หลังผ่าตัด) จำนวนครั้งที่เดินทาง 2 ครั้ง เป็นเงิน 1,000 บาท ✓

รวมเป็นเงิน 4,600 บาท ✓

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 652,414 บาท (หกแสนห้าหมื่นสองพันสี่ร้อยสิบสี่บาทถ้วน) ✓

หมายเหตุ**ค่าใช้จ่ายทุกรายการสามารถถัวเฉลี่ยกันได้ตามความเหมาะสม (ภายในกิจกรรมเดียวกัน)

9. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 9.1 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
- 9.2 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- 9.3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
- 9.4 โรงพยาบาลพร้าว
- 9.5 ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย

10. กำกับติดตามและประเมินผล

- 10.1 คัดกรองปัญหาตาต่อกระจกในผู้สูงอายุอำเภอพร้าวและผู้ป่วยโรคเบาหวานให้ครอบคลุม
- 10.2 ติดตามผู้ป่วยโรคตาต่อกระจกที่แพทย์มีแผนการรักษาด้วยการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมให้ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมให้ครอบคลุมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 10.3 นัดติดตามเพื่อประเมินอาการ หรือภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียมหลังผ่าตัด 7 วัน และ หลังผ่าตัด 1 เดือนให้ครบทุกราย

ตรวจสอบแล้ว ✓
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....

11. ผลที่คาดว่าจะ...

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 11.1 ผู้ป่วยตาต่อกระจกได้รับการผ่าตัดสามารถมองเห็นได้ชัดเจนขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 11.2 อัตราตาบอดจากโรคต่อกระจกลดลง
- 11.3 ผู้ป่วยโรคต่อกระจกที่ตึกค้างได้รับการผ่าตัดรวดเร็วขึ้น
- 11.4 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในโครงการผ่าตัดต่อกระจกเปลี่ยนเลนส์แก้วตาเทียม มากกว่าร้อยละ 80

ผู้เสนอโครงการ

ลงชื่อ.....
(นางเกษร ตาปัญญา)
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ.....
(นางสุชีลา ศิริลักษณ์)
สาธารณสุขอำเภอพร้าว

ผู้อนุมัติโครงการ โครงการรณรงค์ผ่าตัดตาต่อกระจกในความร่วมมือ
ของโรงพยาบาลมหาสารคามนครเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2568
โรงพยาบาลพร้าว ปีงบประมาณ 2568
งบประมาณ 646,414 บาท (หกแสนสี่หมื่นหกพันสี่ร้อยสิบสี่บาทถ้วน)

ลงชื่อ.....
(นายกิตติพงษ์ ทีชพุดติ)
นายแพทย์ชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพร้าว

ตรวจสอบแล้ว
ผู้รับผิดชอบแผน.....
การเงิน.....